

Una fotografia, una cançó

Proposta de Dimitris Georgiadis

Rubén Montañés

Aquesta fotografia de Dmitri Kessel (nascut Dmitri Solomonovitx Keselman, Kíiv 1902 – Southampton, Nova York, 1995), datada en 1944 a Atenes (digilib.gr) porta per títol: «Al saló del Grande Bretagne, dos hel·lenoamericans conversen amb oficials de la missió militar russa». Va aparèixer prop passat dimecres 27 de novembre a *To Bήμα [La Tribuna]*, il·lustrant l'article de Lambros Stavrópulos *Ο εμφύλιος πόλεμος και η ιστοριογραφία του Διαδικτύου* [«La guerra civil i la historiografia d'Internet»]. Havent-la vist, l'amic Dimitris Georgiadis, «el nostre home a Tessalònica»,¹ me l'envia amb el següent breu comentari: Δεκέμβρης του 44, ο συνταγματάρχης Γκριγκόρι Ποπόφ στο Γκράντ Μπριτάννια, έξω η Αθήνα καίγεται, γαμημένη εμφύλιε... «Desembre del 44, el coronel Grigori Popov a [l'hotel] Grande Bretagne, a fora Atenes crema, fotuda guerra civil...» i la relaciona, en la seua memòria històrica, amb la següent cançó:

¹ Vegeu «Dimitris Georgiadis: la memòria de les pàtries perdudes», *Αέρηδες – Torre dels Vents* 3 (2022): 115-133.

Γεννήθηκα στη Σαλονίκη - 1979

Στίχοι και μουσική: Διονύσης Σαββόπουλος

Δεκέμβρης του σαράντα τέσσερα
με μια μοτοσικλέτα του ΕΛΑΣ
η μάνα μου ετοιμόγεννη, γυρίζει ο θανατάς
Να η μαμή, ανασηκώνει το μανίκι
έτσι γεννήθηκα στην Σαλονίκη

Από τα χώματα και με το αεράκι
βλέπει το τραμ να έρχεται γραμμή
είναι κατάφωτο και στο σκαλοπατάκι
στέκει ο Τσιτσάνης μ' ένα μικρό βιολί

Γεννήθηκα στη Σαλονίκη
μπροστά στην κλειδαρότρυπα σκυφτός
Κάστρα ανεμισμένα, καϊκία μέσ' στο φως
Η προκυμαία, βεγγαλικά και χορωδίες
τζάμια, το πλήθος βλέπει οπτασίες

Τα χρόνια που εξαγόρασε για πάντα
η φαντασία του τα λέει παιδικά
και όπως μακραίνει του ορφανοτροφείου η
μπάντα
μοιάζουν σαν να `ναι μελλοντικά

Κρυμμένος σαν παιδί και σαν δραπέτης
κάτω από την σκάλα που ακουμπάει το φως
στο ράδιο ο πατέρας αφουγκράζεται σκυφτός
Στριφογυρίζω, μια σημαιούλα μες στο κρύο
νύχτα και φέγγει το στρατοδικείο

Μέσα απ' τον τοίχο που έσκασε η μπόμπα
βλέπει ένα σιντριβάνι από χρυσό
ο κόσμος λιώνει σαν δωμάτιο με σόμπα
κι οι δυο Ελλάδες σιγοπίνουν το πιστό

Γεννήθηκα στη Σαλονίκη
να δω τους ποιητές πρόλαβα εγώ
στο υπόγειο νησί τους ταξίδεψα ως εδώ
με μια κρυφή, εκ γενετής αιμορραγία
Ελλάδα, γλώσσα τυφλή στην γεωγραφία
Ελλάδα, οικόπεδο και αποικία

Αν τον ρωτήσετε που βρήκε δεκανίκι
πώς λογαριάζει να βρει την άκρη δηλαδή
θα αποκριθεί: Γεννήθηκα στη Σαλονίκη
και ξέρω απ' έξω την διαδρομή.

Vaig nèixer a Salònica - 1979

Lletra i música: Dionissis Savópulos

Desembre del 44
en una motocicleta de l'ELAS
ma mare a punt de parir, tornen els mals temps.
Heus ací la partera, s'alça la mànegà,
així vaig nèixer a Salònica.

Per les terres i amb l'airet
veu el tramvia que està a punt d'arribar
tot il·luminat, i al marxapeuet
hi ha en Tsitsanis amb un petit violí.

Vaig nèixer a Salònica
inclinat davant del forat del pany.
Castells al vent, barques entre la llum.
El passeig marítim, bengales i cors,
cristalls, la gentada veu visions.

Dels anys que va mercadejar per sempre
la seua fantasia en diu infantesa
i tal com s'allunya la banda de l'orfanat
pareix com si fossen futurs.

Amagat com un xiquet i com un fugitiu
sota l'escala on es posa la llum
el pare, inclinat, para orella a la ràdio.
Porte en revolta una bandereta dins del fred
és de nit i llueix el consell de guerra.

Dins la paret que va rebentar la bomba
veu un sortidor daurat,
el món es desfà com una habitació amb estufa
i les dues Grècies xarrupen el mam en silenci.

Vaig nèixer a Salònica,
vaig arribar a temps de veure els poetes, jo,
a l'illa soterrània els feia viatjar fins ací
amb una oculta hemorràgia, de naixement,
Grècia, llengua cega en la geografia
Grècia, solar i colònia.

Si li pregunteu on va trobar crossa,
és a dir, com fa compte de traure l'entrellat,
respondrà: «Vaig nèixer a Salònica
i em sé de memòria el trajecte».